

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ Π/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Δ/ΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ & ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Π.Ε.
ΤΜΗΜΑ Α' ΣΠΟΥΔΩΝ
& ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Ταχ. Δ/ση : Ανδρέα Παπανδρέου 37
Τ.Κ. – Πόλη : 15180 – Μαρούσι
Ιστοσελίδα : <http://www.minedu.gov.gr>
Email : spudopre@minedu.gov.gr
Πληροφορίες : Θ. Δημητρακόπουλος
Χ. Μαραγκός
Τηλέφωνο : 210 344 2425

Αποστολή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο

Βαθμός Ασφαλείας:
Να διατηρηθεί μέχρι:
Βαθμός Προτεραιότητας

Μαρούσι, 28-8-2018

Αρ. Πρωτοκόλλου: Φ.20/139457/Δ1

ΠΡΟΣ:1. Περιφερειακούς Δ/ντές Εκπ/σης
2. Προϊσταμένους Επιστημονικής & Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Π.Ε. (μέσω των Περιφ. Δ/νσεων Εκπ/σης της χώρας)
3. Σχολικούς Συμβούλους Δημοτικής Εκπαίδευσης (μέσω των Περιφ. Δ/νσεων Εκπ/σης της χώρας)
4. Διευθυντές Π.Ε. της χώρας
5. Διευθυντές, Προϊσταμένους & Διδακτικό Προσωπικό των Δημόσιων και Ιδιωτικών σχολικών μονάδων (μέσω των Δ/νσεων Π.Ε)

ΚΟΙΝ.: Ι.Ε.Π.

info@iep.edu.gr

ΘΕΜΑ: Ύλη και Οδηγίες για την Αισθητική Αγωγή όλων των τάξεων του Δημοτικού σχολείου»

Μετά από σχετική εισήγηση του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Πράξη 33/26-7-2018 του Δ.Σ.) σας αποστέλλουμε τη διδακτέα ύλη και οδηγίες διδασκαλίας μαθημάτων της Αισθητικής Αγωγής (Εικαστικά-Τάξεις: Α-Στ', Θεατρική Αγωγή-Τάξεις: Α'-Δ', Μουσική-Τάξεις: Α'-Στ') του Δημοτικού σχολείου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- I. Εικαστικά, (Τάξεις: Α' - Στ')
- II. Θεατρική Αγωγή, (Τάξεις: Α' - Δ')
- III. Μουσική, (Τάξεις: Α' -Στ')

I. Εικαστικά (Τάξεις: Α΄-Στ΄)

Το ΑΠΣ και ο Οδηγός του Εκπαιδευτικού δίνουν τη φιλοσοφία συγγραφής των σχολικών εγχειριδίων. Θα πρέπει να τονιστεί ότι τα ισχύοντα Προγράμματα Σπουδών των Εικαστικών είναι «ανοικτού» τύπου και δεν είναι δεσμευτικά ως προς τη διδακτέα ύλη.

Ο/Η εκπαιδευτικός των Εικαστικών προτείνεται να συνδυάζει κατά την κρίση του/της, τις ενότητες να εμβαθύνει περισσότερο ή λιγότερο στην ύλη που θα επιλέξει ανάλογα με το χρόνο που διαθέτει και τις ιδιαιτερότητες του μαθητικού δυναμικού, αλλά και το συνολικό σχεδιασμό και ετήσιο προγραμματισμό.

Σκοπός της διδακτικής των τεχνών στο σχολείο είναι οι μαθητές/τριες να μπορούν να παράγουν τις δικές τους ιδέες, να τις επεξεργάζονται, να τις τροποποιούν και να τις χρησιμοποιούν για να μεταδώσουν την προσωπική τους εκφραστική πρόθεση. Να συλλαμβάνουν τις διαφορετικές αισθητικές ποιότητες εμφανείς και μη. Να ερμηνεύουν το νόημα αυτού που αντιλαμβάνονται και να μιλάνε για τις εμπειρίες τους.

Τα σχολεία για να συνεισφέρουν στην καλύτερη ποιότητα και στην αναβάθμιση του μαθήματος, είναι σημαντικό να διαθέτουν αίθουσα που θα γίνεται το μάθημα των Εικαστικών, δηλ. **«Το εργαστήριο των Εικαστικών»**, όπου θα φυλάσσονται όλα τα διαφορετικά υλικά που χρησιμοποιούνται από τους μαθητές, τα χρώματα, τα πινέλα, τα μολύβια, τα χαρτιά (μικρά χαρτιά η του μέτρου), υλικά που μαζεύουν οι μαθητές για να φτιάξουν διάφορες κατασκευές, τα βιβλία τους, ένας προτζέκτορας για να βλέπουν έργα τέχνης και να τα συζητάνε μεταξύ τους ή διαφορετικά ντοκιμαντέρ, ταινίες, κ.ά.

Οι διδάσκοντες εάν το επιθυμούν μπορούν να κάνουν αναδιάταξη της ύλης και να συνδυάσουν διαφορετικές ενότητες από τα εγχειρίδια εικαστικών άλλων τάξεων αν το κρίνουν απαραίτητο.

Επισημάνσεις

1. Ο/Η εκπαιδευτικός προτείνεται να εμβαθύνει περισσότερο ή λιγότερο σε συγκεκριμένα κεφάλαια των βιβλίων, λαμβάνοντας υπόψη το επίπεδο των μαθητών, το ιδιαίτερο ενδιαφέρον τους για συγκεκριμένα θέματα, καθώς και την απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου.
2. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει την ύλη που θα διδάξει, ανάλογα με το σχολικό χρόνο που διαθέτει, (σχολικές γιορτές, εκδηλώσεις, εκπαιδευτικές επισκέψεις, συνεργασία με άλλες ειδικότητες, προτάσεις διαθεματικότητας, κ.ά.).
3. Το βιβλίο των Εικαστικών προτείνει αρκετές δραστηριότητες, οι οποίες όμως επισημαίνεται για να πραγματοποιηθούν χρειάζεται το σχολείο να έχει «Εργαστήριο Εικαστικών».
4. Το ΑΠΣ και ο Οδηγός του Εκπαιδευτικού δίνουν τη φιλοσοφία συγγραφής των σχολικών εγχειριδίων και κατανέμουν τη διδασκαλία των Εικαστικών σε 6 άξονες:
 - 1^{ος} άξονας: **«Εξοικείωση με απλά υλικά, μέσα και τεχνικές»**,
 - 2^{ος} άξονας: **«Απλά μορφικά στοιχεία»**,
 - 3^{ος} άξονας: **«Θέμα»**,
 - 4^{ος} άξονας: **«Μορφές εικαστικών τεχνών»**,
 - 5^{ος} άξονας: **«Έργα Τέχνης»**,

- 6^{ος} άξονας: «Εισαγωγή στην καλαισθησία»,

Α΄ και Β΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Το βιβλίο των εικαστικών για το μαθητή της Α΄ & Β΄ Δημοτικού χωρίζεται σε τέσσερις ενότητες: 1. «Μορφές από γραμμές, σχήματα και χρώματα», 2. « Μικρός περίπατος στη φύση», 3. «Και άλλες ιδέες για δημιουργία», 4. « Ταξίδια στον φανταστικό κόσμο των δημιουργών».

- Από την ενότητα Α, προτείνεται να διδαχθούν οι υποενότητες: Α1, Α2, Α3, Α5.
- Από την ενότητα Β, προτείνεται να διδαχθούν οι υποενότητες: Β1, Β2, Β5.
- Από την Ενότητα Γ, προτείνεται να διδαχθούν οι υποενότητες: Γ2, Γ4, Γ5
- Από την ενότητα Δ, προτείνεται να διδαχθούν οι υποενότητες: Δ1, Δ2, Δ3, Δ4, Δ5,

Γ΄ και Δ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Το βιβλίο των Εικαστικών για το μαθητή της Γ΄ και Δ΄ Δημοτικού αποτελείται από τέσσερις άξονες - ενότητες: 1. «Μορφικά Στοιχεία» με 5 υποενότητες, 2. «Από τη φύση και το Περιβάλλον του ανθρώπου», 3. «Τέχνη και Τεχνικές», 4. «Δημιουργίες και δημιουργοί χθες και σήμερα».

- Από την Ενότητα Α προτείνεται να διδαχθούν οι Α2, Α3, Α4, Α5, Α6.
- Από την Ενότητα Β, προτείνεται να διδαχθούν οι Β1, Β2,
- Από την Ενότητα Γ, προτείνεται να διδαχτεί η Γ3.
- Από την ενότητα Δ, προτείνεται να διδαχθούν οι Δ1, και προαιρετικά η Δ3, Δ6 και Δ7.

Προτείνεται η μεταφορά και διδακτική κάποιων ενότητων και σε άλλες τάξεις, έτσι ώστε να ενισχυθεί η επιδιωκόμενη διαθεματικότητα, όπως: η ενότητα Β6 προτείνεται να διδαχτεί στην Ε΄ & Στ΄ Δημοτικού, η ενότητα Δ2 προτείνεται να διδαχτεί στην Ε΄ Δημοτικού και η ενότητα Δ1 στη Γ΄ Δημοτικού. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να εμβαθύνει σε έλληνες και ξένους καλλιτέχνες που έχουν ασχοληθεί με το χρώμα και το σχήμα. Όπως Πάουλ Κλέε, Βασίλη Καντίνσκυ, Γουόρχολ, Ματίς, Θεόφιλος, κ.ά.

Ε΄ και Στ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Το βιβλίο των Εικαστικών για τον μαθητή της Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού αποτελείται από πέντε άξονες - ενότητες: 1. «Απλά υλικά και μορφικά στοιχεία», 2. «Ο κόσμος μας», 3. «Εικαστικά Επαγγέλματα», 4. Ιστορία της Τέχνης», 5. «Παράρτημα».

- Από τον Άξονα Α προτείνεται να διδαχθούν οι Α1, Α2, Α5.
- Από τον άξονα Β προτείνεται να διδαχτεί όλη η ενότητα.
- Από τον Άξονα Γ προτείνεται να διδαχθούν οι Γ1, Γ2, Γ3, Γ4.
- Ο Άξονας Δ, προτείνεται να λειτουργήσει επικουρικά για όλη τη βαθμίδα του Δημοτικού και του Γυμνασίου, διότι κάνει μία γραμμική αναφορά σε καλλιτεχνικά κινήματα, όμως ο εκπαιδευτικός για να τα διδάξει θα πρέπει να εμβαθύνει στην εποχή,

στους καλλιτέχνες και στα έργα τους, αλλά και να τα συνδυάσει με το μάθημα της Ιστορίας.

Η ενότητα 4α, 4β, 4γ, 4δ, μπορεί να συνδυαστεί με την Α' ενότητα της Α' Β' Δημοτικού και με την Α' ενότητα της Γ & Δ' Δημοτικού.

Σημείωση: Οι προτεινόμενες επιλογές είναι προαιρετικές.

Προτείνεται σε όλες τις τάξεις του Δημοτικού να γίνει περαιτέρω εμβάθυνση σε σύγχρονους Έλληνες καλλιτέχνες

II. Θεατρική Αγωγή (Τάξεις: Α' - Δ')

- Για Α' - Β' Δημοτικού, το ΕΠΙΠΕΔΟ 1: ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ
- Για Γ' - Δ' Δημοτικού, ΕΠΙΠΕΔΟ 2: ΜΥΗΣΗ ΣΤΟΥΣ ΚΩΔΙΚΕΣ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ.

Ο εκπαιδευτικός αξιολογεί την ομάδα και την κατευθύνει ανάλογα με τις δυνατότητές της και τις υπάρχουσες συνθήκες.

α. Σημαντικές Επισημάνσεις

Ένα παιδί έξι χρόνων αρχίζει να αντιλαμβάνεται το χώρο και τοποθετεί τον εαυτό του σε σχέση με αυτά που το περιβάλλουν. Η συνείδηση και η γνώση για την πραγματικότητα θα διευρυνθούν με τη βοήθεια της ομάδας. Η ομάδα παραμένει στο θέατρο το πιο ρεαλιστικό και αιτιολογημένο σκαλοπάτι πρόσβασης στη δημιουργία: είναι σχεδόν ο αποκλειστικός τρόπος για να προσεγγίσουμε την τέχνη του θεάτρου, καθώς κανείς δεν μπορεί να την βιώσει ατομικά. Όταν τα παιδιά με την βοήθεια του εμπνευστή συνειδητοποιήσει την ελευθερία στην πρόσβαση του λόγου, δημιουργούν εικόνες και λέξεις. Μ' αυτό τον τρόπο δημιουργούν ιστορίες, χαρακτήρες φθάνοντας έτσι στην δραματοποίηση. Οι παρεμβάσεις που προτείνουμε συνεπώς στο Πρόγραμμα Σπουδών για τις συγκεκριμένες τάξεις είναι περισσότερο στα ομαδικά παιχνίδια και στη δραματοποίηση. Τα στοιχεία αυτά είναι κυρίως στοιχεία οργανωτικότητας και σαφήνειας που απευθύνονται κυρίως σε εκπαιδευτικούς που δεν έχουν την εξειδίκευση του θεάτρου. Η προσέγγιση του θεάτρου από τα παιδιά απαιτεί να αναγνωριστεί το εκφραστικό σώμα ως έχει και να ενισχυθούν τα προτερήματά του. Να περνά η επεξεργασία της ανάληψης του λόγου από τη χειρονομία, την κραυγή, την κατοχή του χώρου, την επιλογή χρώματος ή ρυθμού. Να γεννώνται οι ιστορίες που δημιούργησαν οι μαθητές και τα πρόσωπά τους από ένα κοστούμι, μία μαριονέτα ή ένα τενεκεδάκι που μεταμορφώνεται σε τηλέφωνο. Η διαδικασία του θεάτρου προϋποθέτει πως τα παιδιά έχουν πρόσβαση στη δράση. Με αυτόν τον όρο μόνο θα αντλήσουν και θα εξωτερικεύσουν εικόνες που έχουν από τους άλλους και από τον κόσμο γενικότερα. Ο ρόλος του εμπνευστή – δασκάλου είναι ακριβώς να βοηθήσει να εκδηλωθούν, να προσαρτηθούν και να δουλευτούν με βιωματικό τρόπο ώστε οι μαθητές να μνηθούν στους κώδικες του θεάτρου.

Προτεινόμενες δραστηριότητες για Α' - Β' Δημοτικού

1. Κατανόηση και η χρησιμότητα της γλώσσας του σώματος

- παιχνίδια γνωριμίας, παιχνίδια εξοικείωσης,
 - ασκήσεις με το σώμα **(4 ώρες)**
2. Δουλεύω ατομικά και ομαδικά
- η χρησιμότητα μιας συλλογικής δουλειάς
 - η εμπιστοσύνη μέσα στην ομάδα
 - η φαντασία στην ομάδα
 - παρατηρώ τους άλλους **(4 ώρες)**
3. Η έννοια του χώρου και του χρόνου
- ασκήσεις στο χώρο, η αντίληψη του χώρου
 - ασκήσεις για το χρόνο, ο θεατρικός χρόνος **(4 ώρες)**
4. Αγωγή του λόγου
- άρθρωση, στίξη, αναπνοή **(4 ώρες)**
- *προτείνεται η συνεργασία με την ομάδα μουσικής**
5. Αυτοσχεδιασμός
- κινητικοί αυτοσχεδιασμοί
 - σκηνικοί αυτοσχεδιασμοί
 - λεκτικοί αυτοσχεδιασμοί
 - αυτοσχεδιασμοί για τη γνωριμία με πρόσωπα των παραμυθιών **(8 ώρες)**
6. Παντομίμα
- δράση χωρίς λόγο **(8 ώρες)**
7. Από το παιχνίδι στο...''παίζω θέατρο''
- αφήγηση παραμυθιού
 - δραματοποίηση παραμυθιού, ποιήματος, μύθου, ιστορίας **(8 ώρες)**

Προτεινόμενες δραστηριότητες για Γ' - Δ' Δημοτικού

(Προτείνουμε αν ο/η εκπαιδευτικός κρίνει απαραίτητο για το «δέσιμο» της ομάδας, στην αρχή της σχολικής χρονιάς, να χρησιμοποιηθούν και δραστηριότητες από τις παραπάνω ενότητες)

Δραματοποίηση σύγχρονου παραμυθιού

- Διαβάζουμε το παραμύθι
- Επιλέγουμε με την ομάδα τις βασικές σκηνές
- Μοιράζουμε ρόλους
- «σκηνοθετούμε» με την ομάδα την κάθε σκηνή ή αφήνουμε τα παιδιά μόνα τους να παίξουν το παραμύθι.

Δραματοποίηση ποιήματος

- Διαβάζουμε το ποίημα με διάφορους τρόπους. π.χ ο καθένας διαβάζει μια στροφή/ ένας διαβάζει κι ο άλλος παρεμβάλλει μία φράση του ποιήματος/ μία λέξη / μία στροφή κ.τ.λ.
- Χωριζόμαστε σε ομάδες
- Η κάθε ομάδα αναλαμβάνει να δραματοποιήσει μία στροφή του ποιήματος με τη βοήθεια του εμπυχωτή και των υπόλοιπων ομάδων.
- Η κάθε ομάδα παρουσιάζει τη δουλειά της

8. Θεατρικό Παιχνίδι

- Οι τέσσερις φάσεις του θεατρικού παιχνιδιού **(8 ώρες)**

Α' φάση: της «απελευθέρωσης». Είναι η φάση ευαισθητοποίησης και συγκρότησης της ομάδας. Όλες οι δραστηριότητες που έχουν σχέση με κάποια μορφή παιχνιδιού απελευθερώνουν.

Β' φάση: Φάση της αναπαραγωγής. Σ' αυτή τη φάση τα παιδιά σύμφωνα με τα ερεθίσματα της α' φάσης δημιουργούν την ιστορία, το μύθο.

Γ' φάση: Τα παιδιά μοιράζουν ρόλους και παίζουν την ιστορία που δημιούργησαν.

Δ' φάση: Είναι η φάση της συζήτησης. Τα παιδιά με τον εμπυχωτή συζητούν τις εμπειρίες τους, κάνουν τις παρατηρήσεις τους και αν η ομάδα κρίνει σκόπιμο ξαναπαίζουν την ιστορία με τις διορθώσεις και τις παρατηρήσεις που συζητήθηκαν.

Ενδεικτική δράση

Α' φάση: μουσικός αυτοσχεδιασμός: Δημιουργούνται δύο ομάδες με αντίθετα χρώματα (π.χ. άσπρο – μαύρο ή κόκκινο – πράσινο κ.τ.λ.). Εξηγούμε στα παιδιά ότι στη κάθε ομάδα αντιστοιχεί ένας μουσικός ρυθμός. Οι δύο ομάδες είναι σκορπισμένες στο χώρο ανάμεσα στα υφάσματα. Μόλις ακουστεί η μουσική που αντιστοιχεί στην κόκκινη ομάδα για παράδειγμα, τα παιδιά αυτής της ομάδας παίρνουν τα αντίστοιχα πανιά και ανάλογα με τη μουσική χορεύουν και χρησιμοποιούν τα πανιά όπως τους αρέσει: π.χ. τυλίγουν τα πανιά γύρω από το σώμα τους, ή δένουν τα πανιά στο κεφάλι τους ή ότι άλλο σκεφτούν.

Β' φάση: Κάθε παιδί της ομάδας Α στέκεται απέναντι σ' ένα παιδί της ομάδας Β με ένα κομμάτι ύφασμα της επιλογής του. Δημιουργούν λοιπόν ένα διάλογο χρησιμοποιώντας το ύφασμα τους και το σώμα τους. Ξεκινάει λοιπόν η ομάδα Α και "λέει" κάτι στην ομάδα Β. Στη συνέχεια η ομάδα Β "απαντάει" στην ομάδα Α

Δημιουργείται έτσι μία ιστορία από τα παιδιά.

Γ' φάση: Τα παιδιά παίζουν την ιστορία που δημιούργησαν εμπλουτίζοντάς την και με άλλα στοιχεία που προκύπτουν κατά την δράση.

Δ' φάση: Συζήτηση – εντυπώσεις. Ξανά παίξιμο της ιστορίας αν η ομάδα το επιθυμεί.

9. Η επιλογή του κειμένου

- το παιχνίδι των ρόλων
- η προσέγγιση του κειμένου **(8 ώρες)**

10. Μάσκες

- κατασκευή μάσκας
- ο ρόλος της μάσκας
- το παιχνίδι με τη μάσκα
- * προτείνεται η συνεργασία με την ομάδα των εικαστικών**
- Κουκλοθέατρο
- κατασκευή κούκλας από άχρηστο υλικό
- εμφύχωση κούκλας **(8 ώρες)**
- * προτείνεται η συνεργασία με την ομάδα εικαστικών και μουσικής**

11. - Μαριονέττες

- κατασκευή μαριονέτας
- Θέατρο με σκιές
- Θέατρο σκιών – Καραγκιόζης
- κατασκευή φιγούρας θεάτρου σκιών **(8 ώρες)**
- * προτείνεται η συνεργασία με την ομάδα των εικαστικών**

12. Θεατρική παράσταση

- με αφορμή ένα θεατρικό παιχνίδι
- με αφορμή τη δραματοποίηση ενός παραμυθιού, μύθου, ποιήματος κ.λπ.

*** Για τη δημιουργία θεατρικής παράστασης προτείνεται η συνεργασία με την ομάδα των εικαστικών για την κατασκευή των σκηνικών και με την ομάδα της μουσικής για τη μουσική επένδυση της παράστασης**

Σημείωση: Οι ώρες που προτείνονται ανά ενότητα δεν είναι δεσμευτικές και ο εκπαιδευτικός θα κρίνει ανάλογα με τις δυνατότητες της ομάδας πόσο χρόνο θα αφιερώσει.

ΣΧΟΛΙΟ

Προτείνεται η συνεργασία με την ομάδα εικαστικών και μουσικής, είτε ως παράλληλη δράση είτε με τη μορφή συνεργασίας μαθητών και εκπαιδευτικών ειδικοτήτων με στόχο μία κοινή δράση π.χ. μουσικοθεατρικό δρώμενο.

III. Μουσική (Τάξεις: Α΄-Στ΄)

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Στο πλαίσιο της διδασκαλίας του μαθήματος της Μουσικής είναι επιθυμητό να χρησιμοποιείται σε όσο το δυνατόν περισσότερες διδακτικές ενότητες ακουστικό υλικό μέσω cd player, και, ως εκ τούτου, να εξοικονομείται ο απαραίτητος χρόνος ώστε οι μαθητές (α) να ασκούνται στην ενεργητική και προσεκτική ακρόαση μέσα στην τάξη και (β) δεύτερον, να αποκτούν ουσιώδη σχέση με τη μουσική, αφού αυτή, ως τέχνη, αφορά, πρωτίστως, την ακοή.

Παράλληλα επιχειρείται, στο μέτρο του δυνατού, η αναφορά και η συσχέτιση κάποιων ενοτήτων με αντίστοιχες ενότητες ή, τουλάχιστον, με θέματα που πραγματεύεται το μάθημα των Καλλιτεχνικών και της Θεατρολογίας.

Λαμβάνεται μέριμνα ώστε οι δραστηριότητες που εισηγείται και συντονίζει ο διδάσκων να είναι διαβαθμισμένης δυσκολίας, ώστε να μπορούν να συμμετέχουν σε αυτές όλοι οι μαθητές - ακόμα και όσοι έχουν μαθησιακές δυσκολίες.

Α΄ τάξη Δημοτικού

Προτείνεται η εξαίρεση των παρακάτω κεφαλαίων:

Κεφάλαια: 10, 11, 14, 20, 22 και 24.

Β΄ τάξη Δημοτικού

προτείνεται η εξαίρεση των παρακάτω κεφαλαίων:

Κεφάλαια: 7, 8, 12, 13, 16, 17, 19, 21, 22 και 23.

Γ΄ & Δ΄ τάξεις Δημοτικού

Προτείνεται η εξαίρεση των παρακάτω κεφαλαίων:

Κεφάλαια: 9, 10, 12, 14, 16, 20, 23 και 25.

Ε΄ τάξη Δημοτικού

Προτείνεται η εξαίρεση των παρακάτω κεφαλαίων:

Κεφάλαια: 7, 12, 16, 17, 18, 24 και 25.

Στ΄ τάξη Δημοτικού

Προτείνεται η εξαίρεση των παρακάτω κεφαλαίων:

Κεφάλαια: 1, 4, 12, 15, 16, 17, 19, 24 και 25.

Από τις «Δραστηριότητες» που περιέχονται στα *Τετράδια Εργασιών* των αντίστοιχων τάξεων, υλοποιούνται κατ' αντιστοιχία μόνο όσες αναφέρονται στα κεφάλαια της διδακτέας ύλης.

Οι προτεινόμενες επιλογές είναι προαιρετικές, δεν είναι δεσμευτικές.

Παρακαλούμε να ενημερωθούν με χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου οι εκπαιδευτικοί των σχολικών μονάδων.

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΑΒΡΟΓΛΟΥ

Εσωτ. Διανομή

- 1.Γραφείο Υπουργού
- 2.Γραφείο Γενικού Γραμματέα
- 3.Δ/νση Παιδείας, Ομογ., Διαπολ. Εκπ/σης, Ξένων και Μειον. Σχολείων
4. Δ/νση Ειδικής Αγωγής & Εκ/σης
5. Δ/νση Σπουδών, Προγραμμάτων & Οργάνωσης Π.Ε., Τμήμα Α'